

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 291/2024-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV (predtým Okresný súd Bratislava II) v konaní vedenom pod sp. zn. B2-58Csp/88/2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu elektronickou formou 7. marca 2024 (doplnenou podaniami doručенými 12. marca 2024, 15. marca 2024 a 20. mája 2024, pozn.) domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom mestského súdu (predtým okresného súdu) v konaní vedenom pod sp. zn. B2-58Csp/88/2017 (predtým vedenom pod sp. zn. 58Csp/88/2017), pričom pasívne legitimovaný subjekt označila samotná sťažovateľka. Súčasne navrhuje, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal jej primerané finančné zadostučinenie 9 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že okresný súd rozsudkom č. k. 58Csp/88/2017-139 z 9. novembra 2018 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) zamietol žalobu sťažovateľky z 12. júna 2017, ktorou sa domáhala určenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere ako neplatnej, eventuálne bezúročnej a bez poplatkov, Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 14Co/305/2018-195 zo 6. apríla 2022 (podľa doručенých príloh správne zjavne č. k. 14Co/302/2018-195 zo 6. apríla

2022, pozn.) napadnutý rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom mestský súd podanej žalobe rozsudkom č. k. 58Csp/88/2017-360 z 22. júna 2023 v časti vyhovel (okrem iného určil, že predmetná zmluva je bezúročná a bez poplatkov pozn.), avšak aj proti tomuto rozhodnutiu sťažovateľka podala 6. júla 2023 odvolanie, ktoré 12. júla 2023 doplnila. V tejto nadväznosti rozporuje nečinnosť mestského súdu, keďže ani po ôsmich mesiacoch od podania odvolania nepredložil súdny spis krajskému súdu na rozhodnutie o opravnom prostriedku. Zároveň upozorňuje na celkovú dobu trvania napadnutého konania (trvajúceho viac ako šesť rokov od podania žaloby, pozn.) ovplyvnenú aj nečinnosťou krajského súdu v prvom odvolacom konaní, ktorú konštatoval ústavný súd v náleze č. k. III. ÚS 620/2021-52 z 27. januára 2022. V doplneniach ústavnej sťažnosti (doručených v marci 2024, pozn.) sťažovateľka reagovala na zmenu svojho rodného priezviska na súčasné priezvisko uvedené aj v záhlaví tohto uznesenia a v druhom doplnení ústavnej sťažnosti z mája 2024 zopakovala sťažnostné tvrdenia o absencii právoplatného skončenia predmetnej sporovej veci a rozhodnutia o trovách napadnutého konania. Na podklade uvedeného odôvodnila zásah do svojich namietaných práv, ako aj nároky uplatnené v petite ústavnej sťažnosti.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

3. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

4. V rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ústavný súd pripomína, že konanie okresného súdu už bolo predmetom prieskumu v konaní podľa čl. 127 ústavy, keď podané ústavné sťažnosti opakovane uzneseniami č. k. IV. ÚS 380/2020-24 z 25. augusta 2020, č. k. IV. ÚS 254/2021-24 z 11. mája 2021, č. k. III. ÚS 333/2022-19 z 2. júna 2022 a č. k. III. ÚS 89/2023-20 zo 16. februára 2023 ako zjavne neopodstatnené podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol. V tejto nadväznosti rezultuje, že označené rozhodnutia ústavného súdu sa svojou povahou týkajú len podmienok konania, a preto nezakladajú prekážku veci rozhodnutej [§ 55 písm. a) zákona o ústavnom súde].

II.1. K namietanému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote:

5. Keďže čl. 6 ods. 1 dohovoru obsahuje nielen právo na spravodlivé súdne konanie, ale aj jeho parciálne súčasti, *exempli causa* právo na verejné prerokovanie veci či prejednanie záležitosti v primeranej lehote, ústavný súd pristúpil k ústavnoprávnemu prieskumu v intenciách sťažnostného návrhu, t. j. posudzoval osobitne porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote a práva na spravodlivé súdne konanie.

6. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny) osvojil judikatúru Európskeho súdu

pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv neexistuje zásadnejšia odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98). Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 47 charty ústavný súd prihliadol na predmet napadnutého konania vedeného mestským súdom, ktorým je rozhodovanie o tom, že spotrebiteľský úver je bezúročný a bezpoplatkový. Tieto okolnosti podľa ústavného súdu dostatočne odôvodňujú záver o tom, že v predmetnej veci (vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecným súdom) dochádza (aj) k aplikácii práva Európskej únie predovšetkým v oblasti ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že v konkrétnych okolnostiach veci sa aplikuje aj čl. 47 druhá veta charty (čl. 51 ods. 1 charty). Reflektujúc už uvedené, ústavný súd preto mohol preskúmať namietané porušenie všetkých označených práv (t. j. podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty) spoločne.

7. V súlade so svojou rozhodovacou činnosťou ústavný súd opakovane konštatuje, že nie každý zistený prietah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie tohto základného práva (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). Ústavný súd poukazuje na právny názor vyslovený vo svojej doterajšej judikatúre, podľa ktorého ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 59/05). Na kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd spravidla prihliada vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili dĺžku súdneho konania (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom prerokovaní zistí, že namietaný postup všeobecného súdu sa nevyznačuje takými významnými prietahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné prietahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú sťažnosť spravidla odmieta ako zjavne neopodstatnenú (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011, IV. ÚS 254/2021).

8. Zo samotného odôvodnenia ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka primárne namieta postup mestského súdu súvisiaci s nepredložením súdneho spisu krajskému súdu na rozhodnutie o opravnom prostriedku proti rozsudku mestského súdu č. k. 58Csp/88/2017-360 z 22. júna 2023, keď podľa uvedenej časovej chronológie odvolanie podala 6. júla 2023 (doplnené 12. júla 2023, pozn.), na ktoré 10. augusta 2023 reagoval žalovaný, repliku predložila 27. septembra 2023 a duplika žalovaného z 29. januára 2023 bola mestskému súdu doručená 31. januára 2023 (správne zjavne v roku 2024, pozn.), pričom mestský súd zostal ďalej nečinný. Ústavný súd vlastnou činnosťou zistil, že spisový materiál bol krajskému súdu mestským súdom predložený 2. apríla 2024 a v súčasnosti v prejednávanej veci už koná súd druhej inštancie, čím sa implikuje výsledok, že súdny spis bol krajskému súdu predložený približne po necelých deviatich mesiacoch od podania opravného prostriedku.

9. Napriek tomu, že postup mestského súdu súvisiaci s podaným odvolaním nemožno s ohľadom na kautely procesnej hospodárnosti považovať za postup optimálny, ústavný súd upriamuje pozornosť na § 373 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), ktorý v spojení s § 374 CSP ustanovuje explicitnú povinnosť súdu prvej inštancie, aby v súlade s princípom kontradiktórnosti konania vyzval sporové strany na vyjadrenie k podanému odvolaniu a predneseniu odvolacej repliky a dupliky. Zabezpečenie vykonania uvedených úkonov sa však prirodzene spája aj s plynutím času, ktorý sa poskytuje sporovým stranám na vyjadrenie a zároveň sa vyžaduje

aj na uskutočnenie súvisiacich administratívnych úkonov zo strany súdu prvej inštancie. Súčasne je nutné akcentovať, že súdny spis na rozhodnutie odvolaciemu súdu nie je v zásade prípustné predložiť bez toho, aby súd prvej inštancie dodržal svoju povinnosť vykonať procesné úkony spojené s doručovaním odvolania, ako aj prípadne iný procesný postup predpokladaný dikciou § 373 a nasl. Civilného sporového poriadku (I. ÚS 239/2021). *Ipsa facto*, uplatnením procesných práv účastníkom konania nepochybne dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav však neznáša oprávnená osoba a nemožno ju pripísať ani na ťarchu štátneho orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04, II. ÚS 865/2014, II. ÚS 484/2016, I. ÚS 418/2020, I. ÚS 43/2022), čo je aj prípadom sťažovateľky, ktorá si musí byť vedomá skutočnosti, že v prípade iniciovania odvolacieho konania sa predĺži aj doba konania mestského súdu spojená práve s výkonom už zmieňovaného procesného postupu.

10. Pokiaľ ide o presvedčenie sťažovateľky, že zrušenie rozsudku okresného súdu je potrebné pričítať na jeho ťarchu (bod 2 tohto uznesenia, pozn.), ústavný súd rezultuje, že obdobie, počas ktorého sa súdny spis nachádzal na krajskom súde (podľa vlastných zistení ústavného súdu od 13. decembra 2018 do 9. mája 2022 – uznesenie ústavného súdu č. k. III. ÚS 89/2023-20 zo 16. februára 2023, pozn.), nemožno samo osebe pričítať na vrub nečinnosti alebo neefektívneho postupu okresného súdu, keďže išlo o prvé zrušujúce rozhodnutie, ktorého vydanie v odvolacom konaní predpokladá aj Civilný sporový poriadok. Obvykle zohľadňuje túto skutočnosť v prípadoch, ak by v postupe všeobecných súdov dochádzalo k opakovanému zrušovaniu ich rozhodnutí v odvolacom alebo dovolacom konaní, čo by mohlo viesť k dôvodnosti záveru o neefektívnom alebo nesústreďenom postupe súdu nižšieho stupňa (m. m. III. ÚS 196/06, I. ÚS 299/2021, I. ÚS 155/2023, I. ÚS 361/2023), to ale nie je prípadom sťažovateľky. Prednesené napokon konštatoval aj v rámci predchádzajúceho ústavnoprávneho prieskumu napadnutého konania, keď zdôraznil, že okresnému súdu nemožno v celom rozsahu pričítať neprimerané viac ako tri roky trvajúce konanie na krajskom súde, a to ani s ohľadom na to, že rozsudok okresného súdu bol krajským súdom zrušený z dôvodu nedostatočného odôvodnenia (bod 7 uznesenia ústavného súdu č. k. III. ÚS 89/2023-20 zo 16. februára 2023, pozn.).

11. Navyše, čo sa týka ústavnou sťažnosťou namietaného postupu okresného súdu, je opakovane nutné prízvukovať, že tento o žalobe sťažovateľky z 12. júna 2017 rozhodol rozsudkom z 9. novembra 2018, teda za obdobie necelých 17 mesiacov a po vrátení veci na ďalšie konanie (10. máj 2022, pozn.) znova rozhodol rozsudkom z 22. júna 2023, t. j. približne po 13 mesiacoch, a v prípade neuplatnenia opravného prostriedku by aj opakované konanie mestského súdu ako celok neprekročilo dobu trvania troch rokov na jednom stupni. Ústavný súd stabilne judikuje, že čas na konanie bez zbytočných prietahov nemožno presne vyjadriť. Rovnako tak nie je presne časovo ohraničená ani primeranosť lehoty, kedy by mala byť tá-ktorá vec prerokovaná a najmä rozhodnutá [I. ÚS 92/97 (ZNau 23/98), I. ÚS 61/98 (ZNau 18/98)]. V tomto kontexte treba dať do pozornosti aj rozhodovacia prax a judikatúru ESLP v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednej inštancii v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok ESLP z 15. 10. 1999, č. 26614/95, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, č. 32967/96, body 64, 65 a 66).

12. Z uvedeného dôvodu túto časť ústavnej sťažnosti ústavný súd ako zjavne neopodstatnenú odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

II.2. K namietanému porušeniu práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie:

13. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka na základe vlastných tvrdení o existencii zbytočných prietahov v napadnutom konaní namieta porušenie práva na súdnu a inú právnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie. Ústavný súd primárne poznamenáva, že v systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť a plynulosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bližšie bod 5 tohto uznesenia, pozn.). K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu z týchto dôvodov však napriek tomu môže dôjsť v prípade, ak namietané zbytočné prietahy (spôsobené neodôvodnenou nečinnosťou alebo neefektívnou a nesústredenou činnosťou), ako aj celková doterajšia dĺžka preskúmaného súdneho konania signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci (najmä predmetu konania, teda toho, čo je pre sťažovateľa v stávke) možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (pozri m. m. IV. ÚS 242/07 – *a contrario*). *In concreto*, základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže byť porušené v dôsledku existencie zbytočných prietahov v konaní orgánu verejnej moci len za kumulatívneho splnenia, že (i) v rozporovanom konaní ústavný súd zistí a vo svojom rozhodnutí vysloví porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a (ii) intenzita zbytočných prietahov vo svojej podstate znamená úplne zmarenie možnosti poskytnúť efektívnu a účinnú ochranu tým právam účastníka konania, ochrany ktorých sa domáha (III. ÚS 49/04, III. ÚS 348/05, I. ÚS 271/2021), čo sa prednostne predpokladá v niekoľkoročnom, spravidla desiatky rokov trvajúcim konaní, čo ale nie je prípad sťažovateľky.

14. Keďže sťažovateľka zasah do svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru odvodzuje od prezentovaných zbytočných prietahov v napadnutom konaní a ústavný súd v tejto časti ústavnú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietol (bod 12 tohto uznesenia, pozn.), nezostávalo iné, ako ústavnú sťažnosť aj v tejto časti z dôvodu jej neopodstatnenosti [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde] odmietnuť.

15. Z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľky nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia označených práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Miloš Mad'ar
predseda senátu